

Høringsinnspill til temaplan for inkludering og arbeid

A-larm Vestland takker for muligheten til å gi innspill til temaplanen for inkludering og arbeid. Vi opplever at planen beskriver mange av utfordringene knyttet til utenforskap, arbeid og deltakelse på en god måte, og vi støtter hovedretningen i planen. Særlig vil vi trekke frem ambisjonen om å redusere sosiale forskjeller, styrke deltakelsen og skape muligheter for alle.

Gjennom vårt arbeid som bruker- og pårørendeorganisasjon møter vi mennesker med sammensatte utfordringer knyttet til rus, psykisk helse, bolig, økonomi og arbeid. Vår erfaring er at mennesker sjelden inkluderes av enkeltstående tiltak alene. Skal flere få mulighet til å delta i arbeid og samfunnsliv, må tjenestene være tilgjengelige, bygge tillit og ta utgangspunkt i innbyggernes samlede livssituasjon.

Vi ønsker derfor å løfte fire perspektiver som vi mener vil styrke planen.

Erfaringskompetanse som likeverdig kompetanse (tiltak 25)

Vi er glade for at kommunen ønsker å styrke bruken av erfaringskompetanse. Dette er i tråd med ønsket nasjonal utvikling og forskning på feltet.

Dersom kommunen ønsker å satse på erfaringskompetanse som et virkemiddel for økt deltakelse, bedre tjenester og sterkere brukarmedvirkning, må dette også gjenspeiles i arbeidsvilkårene. Kommunen bør arbeide for faste stillinger, tydelige karriereveier og et lønnsnivå som anerkjenner erfaringskompetanse som en selvstendig og verdifull fagkompetanse.

Tillit og relasjoner er grunnlaget for deltakelse (tiltak 3, 13 & 19)

Planen legger vekt på at kommunens tjenester skal tilpasse seg innbyggernes behov. Vi støtter denne ambisjonen, men mener dette med fordel kan konkretiseres.

Gjennom vårt arbeid ser vi at relasjonen mellom hjelper og den som mottar hjelp ofte er den viktigste forutsetningen for endring. Etter vårt syn handler tilgjengelige tjenester derfor ikke først og fremst om digitale løsninger eller standardiserte kontaktformer, men om hvorvidt tjenestene er organisert slik at det er mulig å etablere og opprettholde gode relasjoner. For mennesker med sammensatte utfordringer forutsetter dette kontinuitet i oppfølgingen, mulighet for direkte kontakt med veileder og tilstrekkelig tid og tilgjengelighet til å bygge tillit over tid.

Når det gjelder aktivitetsplikt (tiltak 3), vil vi understreke betydningen av sosialfaglig skjønn og individuelt tilpassede vurderinger. Aktivitet og forventninger kan være viktige virkemidler, men effekten av slike tiltak avhenger av om den enkelte har reelle forutsetninger for å delta. Bolig, økonomi, psykisk helse, rusutfordringer og familiesituasjon påvirker i stor grad muligheten til å nyttiggjøre seg arbeidsrettede tiltak. Vi mener familiekoordinator (tiltak 13) illustrerer betydningen av helhetlig og koordinert oppfølging, og at dette perspektivet med fordel kan prege flere av tiltakene i planen. Dette er også i tråd med intensjonene om helhetlige og sammenhengende tjenester.

Deltakelse forutsetter også at strukturelle barrierer reduseres (strategi 1 & tiltak 3)

Vi deler planens syn på at mennesker som står utenfor arbeidslivet representerer viktige ressurser. Samtidig mener vi planen i større grad bør rette oppmerksomheten mot hvilke strukturelle barrierer som hindrer disse ressursene i å komme til uttrykk.

Mange av tiltakene i planen retter seg mot individets forutsetninger for arbeid og aktivitet. Etter vårt syn bør planen i større grad også beskrive hvilke barrierer som ligger i omgivelsene. For mennesker med rus- og psykiske helseutfordringer handler veien inn i arbeid ikke bare om motivasjon og oppfølging, men også om arbeidsgiveres holdninger, muligheter for tilrettelegging, diskriminering, boligforhold og økonomisk trygghet.

Dersom målet er økt arbeidsdeltakelse, må også arbeidslivet være en aktiv del av løsningen. Vi mener derfor at planen bør styrkes med tiltak som retter seg mot arbeidsgiveres kompetanse om psykisk helse og rus, inkluderende rekruttering, tilrettelegging og arbeid mot stigma og diskriminering.

Arbeid er en viktig arena for deltakelse og tilhørighet, men arbeid blir vanskelig å oppnå og opprettholde dersom grunnleggende behov ikke er ivarettatt. En trygg bolig, økonomisk forutsigbarhet og sosial tilhørighet er ofte forutsetninger for å kunne nyttiggjøre seg arbeidsrettede tiltak og stå i arbeid over tid. Planen vil etter vårt syn bli sterkere dersom disse sammenhengene løftes tydeligere frem.

Frivillige og ideelle organisasjoner (tiltak 22, 27 & 28)

Vi er glade for at planen understreker betydningen av samarbeid med frivilligheten og uttrykker et ønske om å være en forutsigbar tilskuddsgiver.

Frivillige og ideelle organisasjoner er viktige samskapingspartnere i arbeidet med å styrke deltakelse og inkludering. Organisasjonene utvikler møteplasser, fellesskap og tjenester i tett samarbeid med menneskene de er til for. Gjennom brukerstyring og erfaringskompetanse får kommunen tilgang til kunnskap om hvilke løsninger som oppleves relevante og som bidrar til deltakelse i hverdagsliv, lokalsamfunn og arbeid.

Langsiktig relasjonsarbeid lar seg vanskelig bygge opp gjennom kortsiktige og usikre tilskuddsordninger. Dersom kommunen ønsker å bygge videre på frivilligheten som samarbeidspartner, må finansieringen gi rom for kontinuitet, kompetansebygging og stabile tilbud over tid.

A-larm Vestland driver grupper med et lite antall ansatte og stor frivillig innsats. Bergen kommune bidrar i dag med et beskjedent årlig driftstilskudd på 100 000 kroner. Tilskuddet blir politisk behandlet og det er knyttet usikkerhet ved den årlige tildelingen. Selv om tilbudene når et betydelig antall mennesker hvert år og bidrar til fellesskap, likepersonsarbeid og sosial inkludering. Dette illustrerer hvordan relativt beskjedne kommunale tilskudd kan utløse betydelig aktivitet og verdiskaping når de kombineres med erfaringskompetanse, frivillig innsats og langsiktig relasjonsarbeid.

Avslutning

Vi deler kommunens ambisjon om å redusere sosiale forskjeller og skape et Bergen med muligheter for alle. Vi håper våre innspill kan bidra til å styrke planen, slik at flere får reelle muligheter til deltakelse gjennom tillit, relasjoner og helhetlig oppfølging.